

זמנים מסוגלים לתשובה

זמנים מסוגלים לתשובה

פתח דבר:

דברינו יסבבו סביב הזמנים המסוגלים לעשיית תשובה, והחשיבות הגדולה בניצול אותם זמנים לשוב בתשובה.

הן אמת שכתב בספר פלא יועץ (ערך תשובה) שזמן התשובה הוא כל ימי חייו של האדם, מראשית השנה עד אחרית שנה, ולא כפי שרבים טועים לחשוב שתשובה נוגת רק בימי הרחמים והסליחות בחודש אלול ובעשרת ימי תשובה, אלא כל זמן שהאדם מתחרט מחטאיו ועושה תשובה שלימה תשובתו רצויה ומקובלת לפני הקב"ה.

וכמו שמסופר בגמרא במסכת שבת (דף קנג.) שרבי אליעזר היה לומד עם תלמידיו את ההנהגה של "שוב יום אחד לפני מיתתך". ושאלוהו התלמידים: וכי אדם יודע איזה יום ימות? השיב להם רבי אליעזר: לכן צריך האדם לשוב בתשובה בכל יום שמא ימות למחר, ואם כן נמצא כל ימיו בתשובה.

שערי תשובה לעולם פתוחים

וכן מלמדים אותנו חז"ל במדרש רבה (ואתחנן פ"ב סימן יב):

רבי חנינא בר פפא שאל את רבי שמואל בר נחמן, מהו דכתיב: "וְאֲנִי תִפְלְתִי לְךָ ה' עֵת רְצוֹן" (תהלים סט, יד)? אמר לו: שערי תפילה פעמים פתוחים פעמים נעולים אבל שערי תשובה לעולם פתוחים. שהרי כתוב (תהלים סה, ו) "נוֹרְאוֹת בְּצַדֵּק תִּעֲנֶנּוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּטַח כָּל קִצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחֻקִים" - מה המקוה הזו פעמים פתוח פעמים נעול, אף שערי תפילה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל הים הזה לעולם פתוח, כך ידו של הקדוש ברוך הוא לעולם פתוח לקבל שבים.

למדנו אם כן שזמן התשובה הוא בכל השנה כולה, ובכל עת שירצה החוטא לשוב מחטאו, שערי תשובה לא ננעלו!

זמנים מסוגלים לתשובה

ישנם זמנים מסוגלים לתשובה

אמנם מצינו שיש זמנים שיותר "מסוגלים" לעשות בהם תשובה, ומחמת עיצומו של יום ראוי ומתאים יותר לשוב בהם אל בוראו.

וכבר האריכו בזה הספרים הקדושים בדוגמאות רבות, ואין אנו מדברים על עשרת ימי תשובה שמבואר בחז"ל שהם זמני תשובה, וכלשון הרמב"ם זצ"ל (הלכות תשובה פ"ב ה"ו): "אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר: "דַּרְשׁוּ ה' בְּהַמָּצָאוֹ" (ישעיה נה, ו).

אלא שמלבד זאת מצינו זמני תשובה נוספים כמו במשך כל חודש אלול, ביום שבת קודש טרם עשיית הקידוש, מכ' סיון עד שמחת תורה ועוד.

במאמר הנוכחי נתמקד בשני עתים הראויים ומסוגלים ביותר לחזור בהם בתשובה: כל לילה טרם יעלה על יצועו, ובערבי שבתות.

השעות השקטות - העת לחזור בתשובה!

איתא במשנה במסכת אבות (פ"ג מ"ה):

"רבי חנינא בן חכינאי אומר: הנעור בלילה והמלך בדרך יחיד והמפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו".

ומבאר רבינו יונה זצ"ל: מפני שאלו הן שעות רצויות ואין לו לחשוב בהן כי אם דברים מרוצים לפני המקום - היינו בדברי תורה, וזאת משום שאותם השעות הם חשובות וראויות למחשבת התורה, כי אין לו מלאכה לעשות ואיננו שומע קולות בני אדם, ואם פנה לבו לבטלה מתחייב בנפשו, שמפסיד הוא בידיים הרהור בדברי תורה מתוך מחשבה ברורה ונכונה.

למדנו מדבריו יסוד, שאדם נתבע על כך שאיננו מנצל שעות ראויות וזמנים מסוגלים לחשוב בהם דברי תורה, כי באותם שעות "שקטות" קל לחשוב בדברי תורה.

וכעין זה חשבתי לומר גם לגבי הרהורי תשובה בזמנים המסוגלים לכך, שמי שאינו מנצלם כראוי, הוא נתבע על כך יותר מאשר בשאר זמנים.

זמנים מסוגלים לתשובה

"שוב יום אחד לפני מיתתך" - לפני שינתך

כאמור נעסוק בשני עתים הראויים והמסוגלים להרהורי תשובה - בלילה טרם השינה ובערבי שבתות. נרחיב בהם את הדיבור לבאר את חשיבות עשיית התשובה בזמנים אלו.

בענין החיוב להרהר בתשובה בלילה קודם שיעלה על ערש יצועו, ניתן לציין את לשון המשנה במסכת אבות (פ"ב מ"י): "ושוב יום אחד לפני מיתתך". ופירש הש"ה הקדוש זצ"ל: השינה הוא אחד מששים ממיתה, ושובו קודם השכיבה בלילה יקיים זה בכל יום.

"שוב יום אחד לפני מיתתך" - היינו לפני שינתך!

"מצוה לבדוק את החמץ לאור הנר"

רבינו האלשיך הקדוש זצ"ל בספר תורת משה (פרשת בא יב, כ) סמך על כך את לשון חז"ל ש"מצוה לבדוק את החמץ בלילה לאור הנר".

הלוא העוונות נמשלו לחמץ, וצריך האדם לבדוק עצמו אם אין בו "חמץ" בלילה, כאשר הוא מצוי בביתו במקום שאין אנשים ואינו טרוד בעסקיו, אזי יתבודד ויחשב חשבון נפש על כל אשר עשה דיבר וחשב, ויבדוק ל"אור הנר", היינו לאורה המבהיק של הנשמה הטהורה שאורה יפה לבדיקה.

הגר"ח ויטאל זצ"ל: "הכון לקראת אלוקיך ישראל" - בכל לילה

על דרך זה כותב גם הגאון רבי חיים ויטאל זצ"ל בספרו שערי קדושה (שער ששי), וז"ל:

"עתה בני, שמע בקולי, לכל אשר אני מצוה אותך: "הכון לקראת אלהיך ישראל" (עמוס ד, יב) - בכל לילה, בלכתך לישון, זכור כי הוא מיתה הקטנה מזכירך המיתה הגדולה האמיתית. והסתכל בכל המעשים שעשית באותו יום, ואם יש בהם רעים התודה עליהם שכן "דרך המומתין מתוודים", ותקבל עליך עול מלכות שמים בקריאת שמע שעל המיטה להעלות נשמתך ב: "אחד". ושכב באימה ויראה, כי הנה רוחך עולה לתת דין וחשבון ליוצרך על כל מעשיך ודיבוריך ומחשבותיך ביום ההוא,

זמנים מסוגלים לתשובה

ולכן אל יפנה לבך בדיבור או בהרהורים בטלים עד אשר תישן ותרדם בפחד הנזכר",
עכ"ד הקדושים.

הרי לנו שהרגע שהאדם עולה על יצועו לשינת הלילה הוא שעת הכושר ועת רצון
לעשות בו תשובה.

מי הם ה"מארי דחושבנא"?

ובזוהר הקדוש הפליג בכמה מקומות בחשיבותם של אלו העושים חשבון נפש כל
לילה ולילה וקרא להם "מארי דחושבנא" - "בעלי החשבון"! ופירש בזוהר הקדוש
שעל זה הזהירה לנו התורה (דברים כא, כג): "לא תלין נבלתו" - שלא ילון עם
החטא, כי נבלה הוא.

ורבו הספרים שהזכירו את החיוב לפשפש במעשיו ולהרהר בתשובה קודם שאדם
פונה לשינת הלילה.

המהר"י חאגיז זצ"ל כותב בספר אורח מישור:

שמעתי מאנשים צדיקים, שבכל לילה ולילה לפני השינה היו עושים חשבון הנפש
מה עשו בכל שעה ובכל רגע במשך היום, ואם מצאו שברגע אחד במשך היום עשו
איזה רע במעשה או בדיבור או במחשבה, אז היו מתודים וצועקים מר ומקבלים
עליהם יסורים כמו תענית שק וכדומה, על שהשתמשו בחיים שנתן להם הקב"ה
בחסדו כדי להכעיסו ולעבור רצונו.

וכך כתב בספר פרי עץ חיים: טרם השינה יחשוב בעצמו על עבירות שעשה ועבר
מימיו ובפרט באותו יום, דבר יום ביומו, ואז יהיה בכלל "מארי דחושבנא", ואשרי
לו ולנשמתו אם יעשה זאת!

וכבר כתב לנו הכהן הגדול החפץ חיים זצ"ל במשנה ברורה (סימן רל"ט סק"ט)
בזה"ל: "כתבו הספרים, שבליילה קודם השינה, נכון לאדם שיפשפש במעשיו שעשה
כל היום, ואם ימצא שעשה עבירה יתודה עליה ויקבל על עצמו שלא לעשותה עוד.
ובפרט בעוונות המצויים כגון חניפות, שקרים, ליצנות, לשון הרע וכן עוון ביטול
תורה צריכים בדיקה ביותר".

זמנים מסוגלים לתשובה

מנהגים שונים כיצד לשוב בתשובה טרם השינה

מסופר שבישיבת "תורת אמת" ברוסיה, נהגו הבחורים לקרוא ק"ש שעל המיטה בכל יום במשך כמה שעות, כיון שהיו מאריכים בחשבון הנפש.

כך מסופר על תלמידי חכמים שהיו רושמים במשך היום בפנקס כל מעשה שחששו בו משום חטא, ולעת ערב קודם השינה פתחו את הפנקס וחזרו בתשובה שלימה על כל מעשה ומעשה.

ק"ש שעל המיטה - כמו מלאכת החרישה

ומובא בשם הגאון רבי דויד'ל מטאלנא זצ"ל:

קריאת שמע שעל המיטה היא כמו מלאכת החרישה, כמו אדם החורש שדהו במטרה להפך את העפר עם העשבים למטה בכדי שתוכל לגדל את זרעיה, כן האדם בקריאת שמע ישוב על חטאיו והרהוריו שמכל היום, בכדי שיוכל לגדל את הנזרע בו...

מכל הנ"ל למדנו על החיוב הגדול לפשפש במעשיו ולהרהר בתשובה כל לילה ולילה טרם השינה.

"בְּקֶרֶךְ וַיִּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ"

על דרך צחות יש לבאר בזה את הנאמר בפרשת קרח (במדבר טז, ה): "בְּקֶרֶךְ וַיִּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ".

משה רבינו ע"ה היה סבור שאם ימתינו עד למחר, ישובו בתשובה, כי כאשר יהודי הולך לישון הוא עורך חשבון נפש. אולם קרח הקהיל עליהם בדברי ליצנות כל הלילה, כדי שלא יעשו חשבון הנפש ויבואו לידי הרהור תשובה.

הוכחנו אם כן ממקורות רבים שהעת בה אדם עולה אל יצועו לשינת הלילה הוא זמן מסוגל ומתאים לעשות תשובה, כי אז הוא מצוי בביתו רגוע, שליו ובלי שום טירדה. ועלינו לנצל זמן זה ואז נזכה לתואר המופלא "מארי דחושבנא" כמבואר בזוהר הקדוש.

זמנים מסוגלים לתשובה

תשובה בערבי שבתות

ועתה נעבור לבאר זמן מסוגל נוסף לתשובה - ערבי שבתות.

כתב בספר פלא יועץ (ערך תשובה) בזה"ל: "ואם לא שב בתשובה באותו יום שחטא, לפחות ישוב ביום ששי שבאותו שבוע שגם הוא זמן תשובה. וראוי לאדם להקדים הרהורי תשובה כדי שיוכל לומר הקידוש בליל שבת שהוא עדות, והרשע פסול לעדות.

ועוד טעם חובת התשובה ביום ששי, כדי שיזכה לתוספת נפש רוח ונשמה ולהארת קדושת שבת. ומזיו שפע קדושתה של השבת שיומשך עליו, יושפע עליו לימות החול לשוב בתשובה ולעבוד את בוראו עבודה שלימה. ולכן טוב לגבר שיפנה מעסקיו קודם קבלת שבת, וישפוך שיחה וידרוש סליחה. ואחר כך ילך למקוה, וימצא תועלת לנפשו וטיהרו וקדשו".

הרי לנו שערב שבת טרם כניסת השבת הוא זמן מסוגל לתשובה.

מדברי השל"ה הקדוש זצ"ל

וזה לשון השל"ה הקדוש זצ"ל (מס' שבת נר מצוה אות ל"ב):

"ומידת חסידות וקדושה יתירה היא להיות מוכנים לצורך שבת במלאכות כבידות בחצות, ומחצות ואילך יהיה העסק הכל בקדושת שבת שכולו שבת, דהיינו בהתעוררות תשובה ובתיקוני מעשים ובלימוד התורה, ככה יעשו כל בני הבית עד זמן הדלקת נרות".

ערב שבת בבחינת ערב יום הכיפורים!

בוא וראה עד היכן הדברים מגיעים.

ידוע כי הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל בערב שבת היה זה אצלו בבחינת ערב יום הכיפורים. ואפילו המשרתים והמשרתות בביתו ביקשו מחילה זה מזה ממש כערב יום הכיפורים עד שעת הדלקת נרות, ומשהדליקו נרות של שבת נפלה שמחה רבה על כל אחד ואחד.

זמנים מסוגלים לתשובה

השב בתשובה בערב שבת יזכה לתוספת נפש רוח ונשמה!

כעין דברים אלו כתב בספר מנחת שבת (מובא בחק לישראל סוף ספר דברים - מוסר) בכהאי לישראל:

והעיקר שעד חצות היום מערב שבת קודש יכין צרכי שבת, ומחצות היום ואילך, יהיה העסק הכל בקדושת שבת, דהיינו בהתעוררות תשובה, ותיקוני מעשים וחשבון הנפש ובלימוד התורה וכדומה מענינים אלו, ואז בודאי יזכה לתוספת נפש רוח ונשמה.

אין נאה לקבל "כלה מלכתא" בלבושי חטאים ועוונות

והמתבונן בדברים ימצא טעם נכון לעשיית תשובה בערב שבת. כי שבת קרויה "כלה מלכתא" והוי כאילו מקבל פני המלך ית"ש, ואין נאה לקבלו כשהוא לבוש בלבושי חטאים ועוונות.

וכך כתב במשנה ברורה (סימן ר"ז ס"ק ג):

"כתבו הספרים יהרהר בתשובה ויפשפש במעשיו בכל ערב שבת כי שבת מקרי כלה מלכתא וכאילו מקבל פני המלך ית"ש. ואין נאה לקבלו כשהוא לבוש בלבושי הסחבות של חלאת העוונות".

החפץ חיים זצ"ל ממשיך מיד ומוסיף: "ויש לפנות קורי עכביש שקורין שפין וועב"ש מהבית בערב שבת, וכל שכן שצריך לכבד הבית מהאבק והעפר מבעוד יום וידמה בדעתו כאילו יבוא אליו להתאכסן מלך בשר ודם, כמה מכבד הבית ומציע המטות, וכל שכן שבת מלכתא, עכ"ל.

על כל אחד ואחד לפשפש במעשיו בע"ש!

המשגיח הגאון רבי מתתיהו סלומון שליט"א עומד על הקשר שבדברי המשנה ברורה, ואומר שהדבר בא ללמדנו שתשובה ופשפש המעשים בערב שבת, אינו רק לבעלי מדרגה גבוהה, אלא כמו שברור שכל אחד צריך לכבד ולנקות את ביתו, כן צריך כל אחד לשוב ולפשפש במעשיו, ולכן הסמיך את שני הענינים זה לזה.

זמנים מסוגלים לתשובה

כמו שפשוט הדבר, שכאשר בא מלך בשר ודם צריכים לכבד ולנקות את הבית כדי שיהא הדבר נכבד בעיני המלך, וזה אצל מלך בשר ודם הרואה בעיני בשר את החיצוניות בלבד, אך הקב"ה מלך מלכי המלכים כל מעשי בני אדם ומחשבותיהם, על כן צריך לכבד ולנקות גם את נשמתו כדי שיהא ראוי לקבל את פני הקב"ה.

עוד הוכיח המשגיח שליט"א על כך שהדבר נוגע לכל אחד ואחד, שהרי החפץ חיים זצ"ל כתב את ספרו "משנה ברורה" לכל בית ישראל, לא רק לאלו שכבר השיגו מדרגות גבוהות.

ואם כן מוטלת חובה על כל בית ישראל לפשפש במעשיהם בערב שבת, ולשוב עליהם בתשובה שלימה.

"חייב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת" - אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו

המשגיח הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל המליץ על כך את מאמר חז"ל במסכת שבת (דף יב.): "חייב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשכה" - אל תקרי "בגדיו" אלא "בוגדיו".

וכן מובא בשם הגר"א מוילנא זצ"ל ש"בגדיו" היינו מה שבגד בבוראו במשך ימות השבוע.

ערב שבת עם חשיכה - זמן רגוע להתבוננות

טעם נוסף לכך שערב שבת הוא זמן הראוי לחזרה בתשובה.

הלוא טרם כניסת השבת, כאשר האדם כבר גמר עם כל ההכנות לשבת קודש, אזי פנוי הוא ורגוע עם עצמו, הוא שרוי באוירה נוחה ונעימה הראויה להתבוננות בדרכיו. ואין לך רגע מתאים יותר מזה לעריכת חשבון נפש וחזרה בתשובה, רגע שאין בו טרדות, עיסוקים ודאגות - כאילו כל מלאכתו עשויה, זוהי העת לשוב בתשובה.

ויש סימוכין לזה ממה שמובא בשם הרבי מקוצק זצ"ל על הפסוק (בראשית ד, יג):
"וַיֹּאמֶר קִין אֶל ה' גְּדוֹל עֲוֹנֵי מְנַשָּׂא".

ויש להתבונן, מה הייתה טענתו של קין? וכי כל כך קל להיכשל ברציחת אדם?! ולא עוד אלא אח מאב ואם, מה עוד שהוא "זכה" להיות הרוצח הראשון בעולם?

זמנים מסוגלים לתשובה

ברם, קין התאונן בפני הבורא ואמר "גָדוֹל עֲוֹנֵי מְנַשָּׂא" בניחותא, כלומר - על ידי הגזירה אשר גזרת עלי, להיות "נָע וְנָד" (בראשית ד, יב) נעשה עוונתי גדול וקשה מנשוא. אילו לפחות היית מניחני במנוחה במקום אחד, אז עוד יכולתי לחזור בתשובה לפניך ולעבוד אותך, ואילו עכשיו, משגזרת עלי להיות "נָע וְנָד" לא תהא דעתי פנויה ומיושבת עלי לחזור בתשובה, ועל ידי זה הריני חוטא מחדש בזה שאינני חוזר בתשובה, ועוון זה הוא באמת גדול מנשוא!

הרי לנו היסוד האמור, כאשר דעתו של אדם פנויה ומיושבת, בקל יכול לעשות תשובה.

ובערב שבת סמוך לכניסת השבת, כשהכל כבר ערוך ומסודר, באותה שעה פנויה ומיושבת מסוגל כל אדם להתבונן במעשיו ודרכיו, וממילא גם יחזור בתשובה.

"השיבנו ה' אליך" ואז "ונשובה"

על דרך זה סיפר הגאון רבי סיני מז'מיגראד זצ"ל (אריה שאג ח"א):

בחור אחד נפל לבור ושקע במצולות טיט היום, ובאה נפשו בסכנה גדולה. בכה וצעק לפני ה' וכך אמר: יודע אני, לשם מה השלכת אותי לבור הזה - כדי שאעשה תשובה בכל לבבי! אבל מה אעשה, כל עוד שאני בתוך הבור אינני יכול לעשות תשובה, כי כיצד אעשה תשובה כאשר דעתי מבולבלת ואיני יודע אם אצא מפה אם לאו והנני שוקע בבוץ ובטנוף. אמנם אחר שתחלצני מכאן ואשוב למקומי ביישוב הדעת, אזי אתבודד ואתבונן במצבי ואעשה תשובה נכונה...

זאת הכוונה "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה, כא) היינו, טרם כל "השיבנו ה' אליך" מבור הגלות הזה, כל עוד אנו נתונים בצרה ובשביה אנו בבחינת: "ושכרת ולא מִיִּין" (ישעיה נא, כא) ואין אנו מסוגלים לעשות תשובה, ואז "ונשובה" נוכל לשוב אליך באמת.

בשעה של רוגע ומנוחת הנפש, ניתן בקלות לחזור בתשובה!

זמן של "נחת רוח" מסוגל לתשובה

ונוסיף בזה מרגניתא טבא מאמתחתו של המשגיח הגאון רבי מתתיהו סלומון שליט"א.

זמנים מסוגלים לתשובה

כתוב בפרשת וארא (שמות ז, ג): "וְאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ וּפִירַשׁ רַשׁ"י זַצ"ל: "מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפני שאין נחת רוח באומות עובדי כוכבים לתת לב שלם לשוב".

נראה שרש"י זצ"ל מפרש את הלשון "נחת רוח" - מנוחת הנפש, כי בכדי לשוב בתשובה שלימה ואמיתית צריך נחת רוח ומנוחת הנפש, רק באמצעותם ניתן להתבונן ולערוך חשבון הנפש כיצד לתקן נפשו לעתיד, וכך תשובתו תהא מתקיימת.

כך מפרש רש"י זצ"ל את הפסוק "וְאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ" - היאך? בכך שלא תהיה לו מנוחת הנפש, ובלעדיה קשה מאוד לפשפש במעשיו, להתבונן בדרכיו ולחזור בתשובה.

ולפיכך בערב שבת סמוך לקבלת שבת - זמן של "נחת רוח" ומנוחת הפש, זהו מהזמנים המסוגלים לחזור בתשובה.

ננצל נא הזדמנות זו הנופלת לפתחנו מידי שבוע ולא נחמיצנה לריק!

לימוד בספר "נועם אלימלך" - סגולה לתשובה

וכל אחד באשר הוא, צריך לחפש דרכים איך לחזור בתשובה בזמנים מסוגלים אלו, אם בעשיית חשבון הנפש, אם בלימוד התורה המעורר לתשובה, או בכל דרך אחרת.

וידוע שיש כמה ספרים שבכוחם לעורר את האדם לתשובה, ונביא דוגמא אחת.

שכנו של הסטייפלער זצ"ל העיד: ביום ששי אחר שובו מהמקוה היה לומד בספר הקדוש "נועם אלימלך" ביראה ובכובד ראש. וכמה פעמים ראה אותו בסיום הלימוד היה יוצא בריקוד מסביב השולחן.

גם על שולחנו של החפץ חיים זצ"ל היה מונח הספר "נועם אלימלך". כאשר תמה על כך אחד מבאי ביתו, אמר לו מרן זצ"ל: אל תתפלא, בטוחני שישנם יהודים בכל קצוי תבל שמתעוררים בתשובה על ידי ספר קדוש זה.

הוא אשר אמרנו - כל אחד צריך לחפש אחרי הספר או המעשה המעורר אותו בתשובה, ולאחוז בו ובפרט בערבי שבתות.

התבאר אם כן בדברינו שלמרות שתשובה מצוה הנוהגת דבר יום ביומו, עם זאת ישנם זמנים מתאימים ומסוגלים יותר לחזור בהם בתשובה. ועמדנו על שניים מהם:

זמנים מסוגלים לתשובה

א. בלילה טרם יעלה על יצועו לשינת הלילה.

ב. בערב שבת אחר חצות.

ה' יעזרנו שנוכל לנצל זמנים קדושים אלו ולחזור בהם בתשובה שלימה לפניו
יתברך.